

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sententiarum libri quattuor

Petrus <Paris, Bischof>

[Basel], 29. Nov. 1489

Sequuntur excerpta principalium articulorum tractatus cuiusdam contra errores fratris Iohannis de montesono

[urn:nbn:de:bsz:31-304163](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-304163)

recitant. Error in fide et phia naturali et astro-
nomia vera.

Vicesimus secundus quod vii talibus et fides dare non
sit idolatria et infidelitas. Error.

Vicesimus tertius quod aliqui demones boni sint. alij
benigni. alij oia scientes. alij nec saluati nec dam-
nati. Error.

Vicesimus quartus quod suffumigationes que sunt in
hmoi opationibus puerunt in spūs. aut quod sint
debite eis. Error.

Vicesimus quintus quod vnus demon sit rex orientis
et pferim suo merito. et alius occidētis. alius sep-
tentrionis. alius meridiei. Error.

Vicesimus sextus quod intelligentia motrix celi influit
in aiā rōnalem sicut corpus celi influit in corp⁹
humanū. Error.

Vicesimus septimus quod cogitationes nre intellectua-
les et volitiones nre interiores immediate cau-
sent a celo. et quod p aliquā traditionē magicam ta-
les possint sciri. et quod p illam de eis certitudinali-
ter iudicare sit licitū. Error.

Vicesimus octauus articulus quod p q̄scūq; artes
magicas possimus deuenire ad visionē diuine
essentie vel sanctorū spiritū. Error.

Acta sunt hec et post maturā crebramq; inter-
nos et deputatos nostros examinationē: pclu-
sa in nostra congregatiōe generali Parisi⁹ apd
sanctū Mathurinū demane sup hoc specialitē
celebrata. Anno dñi. M. ccc. xc viij. Die. xix.
mensis sept embrii. In cuius rei testimoniū si-
gillum dicte facultatis p̄sentibus litteris duxi-
mus apponendum.

Originale huius determinatiōis
est sigillatū magno sigillo facta-
tis theologie Parisius.

Sequunt excerpta pncipalium articulorum
tractatus cuiusdam contra errores fratris Jo-
hannis de montesono ordinis p̄dicatorū Parisi-
us condemnatos.

Prefatio.

Postolicis ver-

bis edocti. parati semp ad satisfactio-
nem omni poscenti nos rationem de
ea que in nobis est fide. ad tuitionem eius quaz
p̄stetur orthodoxe. et vi rationabilis quozun-
dam errorū condemnatio Parisius nup facta
ac iustificatio exorte sup hoc cause et aduersan-
tium orniū que cūq; iniusta rationabiliq; cō-
questio oblocutio atq; vexatio singulis inno-
scat. p̄sentē tractatū sub aplice Petri sedis et se-
dentis in ea summi pontificis correctione duri-
mus compilandū. In quo vniuersis xp̄ifidelibus
q̄ ipm lecturi vel audituri sunt supplicam⁹
affectu. vt equo aīo puraq; mētis acie p̄spiciāt

vnūsanobiscū etc. Ad honorē sancte et indiui-
due trinitatis cui⁹ fidei cām agim⁹. p̄sentē tracta-
tum aduersus eri ores fr̄is Johis de montesono
ordinis fratrum p̄dicatorū nup in p̄sicensi studio
condemnatos ex deliberatione vniuersitat⁹ stu-
dij Parisiē. et specialitē doctorū baccalariorū
facultatis theologie compositū in tria capitu-
la distinguemus. In p̄mo ad fundandū p-
cessum fratrum p̄ dictū fratrem p̄ dictam facultatē
theologie. ac etiam p̄cessum inde secutum corā
dño ep̄o Parisiē. ad instantiā vniuersitat⁹ p̄
dicte declarabit qualiter ad dictos ep̄m et fa-
cultatē theologie p̄tinet assertōes hereticas vel
in fide erroneas et p̄ asserentes eas Parisi⁹ con-
demnare. In sc̄do declarabit et tam rōib⁹ q̄
autoritatib⁹ sanctorū et doctorū p̄babit quod asser-
tiones dicti fratris p̄ cednlā dicte facultatis di-
cto dño ep̄o tradite. fuerūt rōnabilitē p̄denate.

In tertio quod magister ac p̄curator general⁹ et non
nulli dicti ordinis fratres p̄ dictum ep̄m et sibi
adherentes ad sedem ap̄licam appellauerūt. inf-
memoratas dicti fratris assertōes. vt p̄fertur
damnatas. aliq̄s ad sancti Thome de aq̄no p̄ti-
nere doctrinā. quā asserūt p̄ eccliam approbatam.
ideo declarabit doctrinaz hmoi sancti Thome
non sic approbatā esse. quod p̄pter eam oporteat an-
dictam p̄demnationē aut dicti ep̄i p̄cessum ali-
qualiter impedire.

Capitulum. i.

Circa primum p̄ncipi-

pale est hec diuisio p̄mittenda. Et diffinitio cir-
ca ea que sunt fidei. i. approbatio v̄itatis alicui⁹
tanq̄ catholice. vel reprobatio aut condemna-
tio opposite falsitatis tanq̄ hereticæ aut i fide er-
ronee p̄t esse duplici. Vno mō scholastice et
doctrinalitē. Alio mō autoritatiue et iudicialitē.
Et hic sc̄ds modus est duplex sc̄m quod hec auto-
ritas iudiciaria est triptita. Vna ē simpliciter su-
p̄ma. alia ē inferior et subordinata. Juxta hanc
trimēbrē diuisionē q̄ clara est sunt tres p̄clusio-
nes p̄ncipales dec̄ arande. et deinde ex eis q̄daz
alie subinferende. Prima erit de diffinitione
iudiciali et autoritatiue sup̄ma. Sc̄da de infe-
riori et subordinata. Tertia de doctrinali et sco-
lastica. Et ip̄az p̄batio p̄ncipaliter fundabitur
in iure diuino.

Prima igit p̄clusio est. Ad sanctā sedē ap̄l. cam
p̄tinet autoritate iudiciali sup̄ma circa ea q̄ sunt
fidei iudicialitē diffinire. Et hec p̄bat. quod ad illi⁹
tanq̄ ad sup̄mi iudicis autoritatē p̄tinet in fide
iudicialitē diffinire cui⁹ fides nunq̄ deficit. S;̄
sancte apostolice sedis fides nunq̄ deficit. igit
et. maior est nota: sed minor p̄batur. Quia de
hac sancta sede in p̄sona Petri ap̄l. i ea p̄sident
dictū est. Petre rogauī p̄ te vt nō deficiat fides

S 5

na. Lu. xxiij. Propter quod dicit Lipzianus. xxiij.
distin. Qui etc.

Secunda conclusio est quod ad episcopos catholicos pertinet auctoritate inferiori et subordinata circa ea quae sunt fidei iudicialiter diffinire. Et hoc probatur Quia ad eos pertinet iudiciali auctoritate inferiori et subordinata in fide diffinire ad quos pertinet consilium ecclesiam regere. Sed ad episcopos catholicos pertinet secundum. igitur et primum. Maior pars. quod ecclesie regimen maxime concernit fidem. et ideo cui iure diuino committitur ecclesiam regere. ei eodem iure committitur de fide cognoscere et iudicare. Sed minor pars auctoritate Pauli. Act. xx. ubi dicit. Attendite vobis et universo gregi in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos ecclesiam regere dei. Unde pars quod iure diuino et auctoritate spiritus sancti episcopi positi sunt ad regimen ecclesie dei. Regimen autem importat iudiciale auctoritatem. et sequitur quod ad eos pertinet auctoritate iudiciali inferiori et subordinata et summe auctoritati subiecta ecclesiam regere et per consequens de fide cognoscere et in ea diffinire. Unde pars quod de tali regimine ad fidem pertinere loquitur apertius etc.

Tertia conclusio est quod ad doctores theologos pertinet determinare doctrinam et scholasticam circa ea quae sunt fidei doctrinaliter diffinire ad quos pertinet sacram scripturam docere. et ex ea hereticas assertiones et in fide erroneas reprobare ac veritates catholicas approbare. Sed ad doctores theologos pertinet secundum. igitur et primum. Probationes minoris et maioris videlicet in dicto tractatu.

Ex predictis conclusionibus pars prima ad principalem articulum. scilicet quod ad episcopum parisiensem et ad theologice facultatem pertinet assertiones hereticas aut in fide erroneas et eas asserentes perire et condemnare. Quia per secundam conclusionem pars quod ad episcopum pertinet diffiniendo iudicialiter. Et per tertiam conclusionem pars quod ad facultatem theologice pertinet diffiniendo doctrinaliter. Sed adhuc ad magis fundandum propositum tres alie conclusiones expressis sunt subinferende.

Quarta igitur conclusio est quod ad dictos episcopum et facultatem theologice pertinet non solum coniunctim sed et diuisim modis predictas assertiones hereticas aut erroneas condemnare. Licet tamen quibus rationabiliter presueverint in huiusmodi condemnatione coniunctim procedere. Probationes dimittuntur huiusmodi breuitati.

Quinta conclusio ad dictam facultatem theologice per certas personas. scilicet singulares magistrorum et baccalarios eidem facultati iuratos pertinet quibus non solum doctrinaliter sed etiam iudicialiter aliquo modo assertiones hereticas aut erroneas condemnare.

Et hec conclusio probatur ex triplici radice. Prima probatio fundatur ex processu eius parte etc. Secunda probatio fundatur in obseruata consuetudine etc. Tertia eiusdem conclusionis probatio fundatur in publica utilitate etc.

Sexta conclusio est quod ad superiorem iudicem pertinet processus per dictos episcopum et facultatem theologice factum nec sine magis et notabili causa fauorabiliter impedire. nec approbationi per eos in causa fidei iniectione sine matura deliberatione et priua informatione deferre. Et hoc probatur. quod etc.

Ex predictis conclusionibus ad propositum applicatis patet luce clarius iustificatio processus facti per dictum fratrem Johem sicut patet in singulis articulis. Primum igitur articulus est. Quod cum dictus frater infra scriptos errores Parisiensem in schola publice dogmatisauerit. et coram facultate theologice euocatus per decanum eiusdem facultatis monitus charitatis ut ipsos corrigere recusauerit. preteritis eos versus mortem velle defendere. dicta facultas errores huius potuit et merito debuit doctrinaliter condemnare. Prima pars. scilicet quod potuit. patet etc.

Secundus articulus est. quod dicta facultas theologice coassumptis sibi magistris aliarum trium facultatum vniuersitatis Parisiensem. dictos errores prius per eos examinatos et doctrinaliter condemnatos merito debuit domino episcopo Parisiensem. tamquam iudici ordinario iudicialiter denunciare. Et hoc clare patet ex secunda conclusione et eius probatione. sed adhuc etc.

Quaobrem pro parte facultatis theologice magistris tribus alijs facultatibus sibi coassumptis et coadiutoribus nunciauerunt ecclesie. Et hoc patet triplex ratio denuntiationis predictae. quae secreta et charitativa monitio processit licet tamen hoc non esset necesse: sicut patet ex doctrina sancti Thome. ii. secunde. q. xxxiiij. arti. viij. ubi docet quod peccata publica sunt publice arguenda. iuxta illud apostoli ad Thim. v. Peccantem coram omnibus argue ut ceteri timorem habeant. Quod intelligitur de peccatis publicis. ut dicit Augustinus. in li. de vrbis domini etc.

Tertius articulus est quod dicta facultas in schola suis theologice et dicit episcopus in locis sue diocesis. permissorum errorum dogmatizationem publicationem aut defensionem finaliter inhibere potuerunt et debuerunt iudicialiter prohibere etc.

Sed huic articulo opponuntur tria quae ponit dicitur frater in supplicatione sua seu querela domino papa exposita. in quibus fere tot sunt mendacia quae sunt verba. Primum est quia aliquae conclusionum suarum trahuntur ex doctrina sancti Thome. quae facultas theologice alia expressis commendauit. et dominus episcopus Parisiensem. per suas litteras approbauit. Secundum est quod dominus Urbanus papa quartus per eius bullam vniuersitati studij Tholosani scripsit et voluit eiusdem sancti doctrinam tanquam benedictam et catholicam sequi et teneri a christicolis et studiosis. et eam per viribus ampliare. Tertium est quod solius sedis apostolice est declarare damnare et approbare. Unde postea concludit quod dictus dominus episcopus apponens falcem in messem summi pontificis dictas conclusiones pronunciauit et decreuit falsas hereticas et erroneas. Et causam subdit ibidem. quod ista

que tangunt fidem sunt de maioribus ecclesie causis
et que ad solum summum pontificem per examinationem
et decisione deferri debent. Et quibus sequi videtur
quod nec episcopus nec facultas predicta conclusiones predictas
potuerunt iudicialiter damnare. nec causa deo
gratia ratione aut publicatione vel defensione
finaliter cohibere. Ad illa autem facilliter respondet.

Unde ad primum respondet vniuersitas in suis
litteris patentibus. Nos in istis millefies diximus et
ut videmus non sufficit. Quia sancti Thome doctrina
nam in dicta nostra condemnatione non reproba-
mus. sed hunc eiusque fautores doctrinam eius ad
distorum fidei sensum adaptantes. aut
ultra quod fieri debet eiusdem doctori documen-
tum dilatantes condemnamus. audaciter asserimus.
Et hec clare patebunt ex dicendis in secundo et
tertio capitulo. ubi manifeste probabitur quod predicta er-
ronee conclusiones non trahuntur ex doctrina sancti
Thome. sed magis contrariantur eidem. Ad secundum
respondet quod ex predicta bulla domini Urbani vel ex pal-
legata littera domini Stephani episcopi aut alia quocumque litte-
ra autentica non potest sufficienter concludi quod sancti
Thome doctrina sit in omnibus approbata. sicut cla-
re ostendit in tertio capitulo huius tractatus. Et ad
hoc adiungit aliqui talem rationem. Illa doctrina non
potest sic esse in omnibus approbata que multa con-
tinet in fide erronea. Sed ut dicitur predicta sancti
Thome doctrina non solum in materia de abso-
luta necessitate creature. de qua presentis contro-
uersie inferius in tribus ultimis conclusionibus
tertijs capituli specialiter tractabitur. sed etiam in plu-
ribus alijs multa continet in fide erronea. quod de
clarant. Nam in prima parte summe. quod. xlvij. arti-
culi. in questione ultimi articuli. dicitur quod non est possibi-
le aliam terram esse quam istam. quod omnis terra naturaliter
ferretur ad hanc medietatem ubi quiesceret. et notum est quod
non loquitur de potentia nature. Item in articulo
ultimo dicitur quod impossibile est duos angelos
esse vniuersus spiritus. et quod impossibile est esse plures albe-
dines separatas a substantijs. que videntur esse con-
tra articulum de omnipotentia dei. et contra verita-
tes creditas circa sacramentum altaris. Item in
secundo. quod. lxxvii. articuli. et. vj. et in questionibus dis-
putatis tenet articulum de unitate forme substan-
tialis in homine. qui est decimus quartus articulus
ante partem de euan. eterno. damnatus per Alexan-
dram. Item ex hac opinione Thome de unitate
forme sicut dicitur in glossa okam in dialogo
suo conclusiones sequuntur que in anglia fuerunt
scandalose. scilicet quod corpus christi non fuit idem nume-
ro viuum et mortuum. et hoc concedit sanctus Thomas.
in questionibus disputatis. quod. lxxij. quod non fuit sim-
pliciter. Unde sequitur ultra quod caro mortua nunquam
fuit viuua. et quod corpora sanctorum mortuorum nunquam
fuerunt corpora sanctorum viuentium. et ideo relique
corporum sanctorum nunquam fuerunt partes corporum
viuentium. nec corpus christi quod fuit vulneratum in

cruce iacuit in sepulchro. que omnia sunt absurda.

Et quibus et alijs pluribus erroribus quos
quidam doctores speciales composuerunt tractatus
concludunt isti. quod homini doctrina non potest esse in
omnibus approbata. nec hoc obstat eius sanctita-
ti vel canonisationi. quod non obstantibus glossa mar-
tyrio Lypriani ipse errauit in fide. sicut patet. iij.
sententia. di. vj. et infra dicitur. ca. iij. Unde sanctitas
vite non infert sanctitatem doctrine. sicut patet
de papia martyre. qui fuit patronus secte hereti-
ce. Unde ex his omnibus inferunt quod predicta
approbatio Urbani continetur non est huius doctrine
approbatio vniuersalis. sed tanquam doctrine utilis
et in multis probabilis. sicut doctrina pape magi-
straliter dicta sola habet auctoritatem magistra-
lem sicut dominus Innocentius. quartus de suo apparatu
testatus est. Sed de hac materia copiosius in-
fra dicitur in tribus primis conclusionibus tertij ca-
pituli. et ideo breuius pertransimus. Ad tertium obiectum
respondet primo quod nec facultas etc.

Capitulum ij.

Circa secundum prin-
cipale in quo declarandum est quod assertiones di-
cti fratris per cedula[m] theologie facultatis dicto
domino episcopo traditam fuerunt rationabiliter condemna-
te. Premittendum est vnum pambulum generale quod
in aliquibus dictarum assertionum et earum condemnatione
est necessario prenotandum videlicet quod licet aliqua pro-
positio vel assertio possit habere aliquem sensum
verum. tamen non potest rationabiliter condemnari tanquam reuo-
canda propter alium sensum falsum in ea vel in ei-
us probatione intellectum. Et hoc suppositio probatur tan-
quam rationibus que auctoritatibus sanctorum doctorum et specialiter
ex dicti sancti Thome. de aqno. ut per aduersa etc.
Quarto probatur suppositio permissa et singulariter de-
claranda est per exemplum sumptum ex doctrina
ecclesie. Nam per ecclesiam nonnulla assertio ambi-
gua habens aliquem sensum catholicum est dam-
nata. imo quicquid assertiones hereticorum in vocem
per eam sunt damnate. et ideo altera earum vel ultra
quod aliquem huius sensum catholicum. Et ecce exem-
plum manifestum. Nam in li. cithy. c. xix. li.
vij. et habetur. xxiiij. q. iij. c. quidam autem apte
insinuat quod vtraque istarum. de creatura mala. de non
creatura mala est heresis condemnata. vnde et assertio
res vtriusque reputat hereticos dictos Lolicia-
ni a quodam colico nominati. qui dicunt deum non face-
re mala. contra illud quod scriptum est. Ego deus cre-
ans mala. Florianus a floziano qui e contrario dicunt
deum creare mala et illud quod scriptum est. Peccat
deus omnia bona. Ex quibus colligitur quod vtraque ista-
rum est heresis condemnata. et tamen ista assertio. deus
creatur mala. habet aliquem sensum catholicum. scilicet istum deus
creatur mala pene. et sicut ista. deus non creat mala
habet sensum catholicum. scilicet istum deus non creat mala

culpe rē. Ita igitur suppositio preambula. sic
firmiter stabilita singulatim declarandū est. q̄ al
fertiones dicti fratris fuerūt rōnabiliter p̄dem
nate. Ista igitur p̄positio sua fuit. Quiaior est
vniō hypostatica in xp̄o q̄ vniō triū p̄sonarū
in essentia increata.

Secūda. possibile est eē aliquā creaturā puram in
puris naturalibus que ita posset sibi et hoi me
reri sicut aīa xp̄i p̄currente ḡra habituali. non ē
t̄n aliqua possibilis que tam convenienter p̄gruen
ter et sufficienter hoiem posset redimere et salua
re sicut xp̄s. Et ista p̄demnat reuocanda tanq̄
falsa et male sonans et erronea ad intellectum p̄
bationis sue vīz de ḡra aīe xp̄i quo ad p̄mam
eius p̄tem.

Tertia. aliq̄ pura creatura rōnalis pōt in puris
naturalibus beatifice dei essentia intueri. et hanc
dicit patere de creatura p̄dicta. Et ista p̄demna
tur reuocanda als p̄darius damnata tanq̄ erro
nea in fide.

Quarta. aliq̄ pura creatura est possibilis p̄f. ctior
aīa xp̄i in merendo puta ḡra aīe xp̄i. Et hec d̄a
natur reuocanda tanq̄ falsa erronea absurda in
theologia et p̄bia et theologice doctrine irrifua.
Addidit huic p̄positioni istam verificationem
et si nō quo ad q̄ntitatem meriti: t̄n q̄ ad modum
merendi. et h̄ omnia eidem p̄desse non possunt.

Quinta. videt̄ mibi q̄ tal creatura si poneret̄ eē
simpliciter genus. Et hec condemnatur reuocanda
sicut immediate p̄cedens.

Sexta ponere aliq̄ creatum vel aliq̄ creata esse
simpliciter et absolute necesse est non esse p̄ fidem.
Et h̄ condemnatur reuocanda tanq̄ falsa et male so
nans in fide s̄m cōm modū theologorū.

Septima. necesse eē non repugnat eē causatur. Et
h̄ p̄demnat reuocanda tanq̄ falsa et erronea in fide

Octaua. magis est p̄sonū fidei ponere aliq̄d ci
tra p̄mū esse absolute et simpliciter necesse neq̄q̄ po
nere ip̄m sine aliq̄ additione esse necesse eē. Et h̄
p̄demnat reuocanda tanq̄ falsa et erronea p̄pter
falsam implicationem et erroneā comparatōis quā
includit q̄ aliquā rez creatā eē necesse eē. s. sine ali
qua additōe est p̄sonum sacre scripture. et p̄ cō
sequens aliq̄d creatū est increatū. q̄d p̄dictōez
includit.

Nonā asserere aliq̄d fore verū q̄d est p̄ sacra scri
pturam est exp̄ssive p̄ fidem. Et hec p̄demnatur
reuocanda tanq̄ falsa et iniuriōsa sanctis et docto
ribus si eam intelligat vniuersalit̄. put in proba
tione eius videt̄ p̄tendere.

Decia. nō oēm homiē p̄ter xp̄m p̄traxisse ab
Adā p̄ctm originale est exp̄sse p̄ fidē. Et h̄ dam
natur reuocanda tanq̄ falsa sc̄a dalosa et p̄iarū au
rium offensiua et p̄sumptuose asserita. nō obsta
te p̄babilitate q̄stionis. vtrū beata v̄go fuerit in
peccato originali p̄cepta rē.

Undecia. btām Mariā v̄ginē et dei genitricē

nō p̄traxisse p̄ctm originale est exp̄sse p̄ fidem.
Et hec p̄demnat reuocanda tanq̄ falsa sc̄a dalosa
si p̄sumptuose asserita et p̄iarū aurū offensiua.
Duodecima t̄n est p̄ sacra scripturā vniū hōies
eē exemptum a peccato originali p̄ter xp̄m si ē
si decem homines ponerent̄ exempti. Et h̄ con
demnat sicut p̄cedens reuocanda tanq̄ falsa sc̄a
dalosa p̄sumptuose asserita et p̄iarū aurū offen
siua.

Tredecima magis est exp̄sse p̄ scripturā sacram
beatā v̄ginē nō esse p̄ceptā in peccato originali
q̄ asserere ip̄am sil fuisse beatā et v̄tri rez ab in
stanti sue p̄ceptōis vel sanctificatōis. Et postq̄
p̄bauit correlariū. dixit q̄ pari mō videt̄ dici
q̄ magis est exp̄ssum ip̄am vnitā fuisse hyposta
tice. et h̄ idem in p̄sistorio et in scrip̄o suo coram
iudicibus recitauit. Hec aut̄ p̄positio p̄demna
tur sicut p̄cedens reuocanda tanq̄ falsa sc̄a dalosa
p̄sumptuose asserita et p̄iarū aurū offensiua
et merito potuisset rigorosius p̄demari. q̄ nulla
p̄cedentiū est ita temeraria.

Quartadecima et vltima. In exp̄sitione sacre
scripture siue declarando p̄ eccl̄am siue p̄ docto
res siue excipiendo p̄ q̄cūq̄. de sacra scriptura et
nō aliunde trahenda est determinatio declara
tio siue exceptio. sicut in gr̄am atica p̄ reglas po
ni in eadē exceptio rep̄it. Et hec p̄demnat reuo
canda tanq̄ falsa et erronea si intelligat q̄ exceptio
vel exp̄sitione sit trahenda exp̄sse. et explicite
scriptura sacra et nō aliunde put videt̄ p̄tendere.
aliter nō esset ad p̄positū suū. Hanc p̄batio
num improbationes diffuse et pulcherrime ponit̄
in dicto tractatu.

Capitulum. iij.

Circa tertium p̄ncipi

pale in quo declarandū est q̄ doctrina sacri Tho
me nō sic est approbata q̄ p̄pter eaz oporteat an
dictā p̄demnationē aut dicti ep̄i p̄cessum aliq̄li
ter impedire: p̄mittenda ē h̄ diuisio. Quasi quaz
doctrina esse p̄ ecclesiam approbatā pōt tripliciter
intelligi. Uno mō q̄ tal doctrina sit p̄ ecclesiam
tanq̄ vtilis et in fide p̄babilis acceptata et tanq̄
talis inter scholasticos diuulgata. Secūdo mō q̄
talis doctrina sit sic approbata q̄ oporteat cre
dere q̄ ip̄a sit in omi sui pte vera. Tertio mō sic
vt ip̄a sit sic approbata vt oporteat credē q̄ ip̄a
in nulla sui parte sit in fide erronea vel heretica.
Nam m̄ka sunt falsa q̄ non p̄tinent ad fidem que
t̄n nō inducūt errorem p̄demnabilem et in talib⁹ nō
cadit heresis. q̄ heresis importat corruptionem
fidei christiane. In talib⁹ aut̄ falsitas aut error
ad corruptionem fidei christiane nō p̄tinet. vt dicit
sanct⁹ Tho. ij. ij. q. de heresi. art. ij. Et ideo p̄ter
q̄ approbatio alicui⁹ doctrine secūdo mō maior
est approbatione alicui⁹ tertio modo. p̄demnat
aut̄ modus approbationis multuz differt a reuo

bus alijs. qz multe sunt doctrine illo pmo modo approbate qz continent non solum falsa. imo etiam qdam in fide erronea. vt inferi⁹ patebit. Unde pmo modus approbationis comunis est multis doctrinis seu libris vel tractatib⁹ sanctoru^m & doctoru^m. sed secundus & tertius valde pauci scriptis conueniunt. s. soli doctrine scripture sacre et vniuersalis ecclie vt qda^m dicunt. sic apparebit ex dicendis. & ideo vterqz ipso^r maior est pmo. Quilibet aut^{em} pdictoru^m modoru^m pot^{est} subdiuidi. qz talis approbatio alicuius doctrine pot^{est} esse expressa vel tacita. Expressa qdam p scripturam autenticam sicut p autoritatem scripture diuine vel constitutionem ecclie vel bullam aplicam aut aliam lram autenticam alicui⁹ pso^{re} vel collegij in h^{ab} ptate habentis. Et sic exp^{re} approbata est doctrina scripture sacre noui & veteris testam^{en}ti. generaliu^m concilio^ru^m. eplaz^u decretaliu^m. & quoru^mdam opusculo^ru^m sanctoru^m p^{ri}m. sicut p^{er} decreto^m Helasij pape. xv. di. c. sancta romana. Tacita vo^o pot^{est} esse alicuius doctrine approbatio p^{er} tollerantiam seu pmissionem ecclie. & sic multe sunt doctrine approbate noⁿ solum sanctoru^m p^{ri}m: s^{ed} etiam quoru^mdam doctoru^m & mg^{is} q^u scripserunt summas & lecturas diuersas. & in qbusda^m inter se aduersas tam in theologia q^{uam} in iure canonico. sic p^{er} de multis doctoribus vniuersitatis Parisien^{sis}. & alioru^m studio^ru^m. Et h^{ab} tacita eorum approbatio habet implicite ex p^{re} allegato decreto Helasij pape. vbi d^{icit}. Opuscula atq^{ue} tractat^{us} omniu^m pat^{er}u^m orthodoxoru^m q^u in nullo a sancto romane ecclie s^{er}uicio deuiauerunt. nec ab eius pdicatione se iuncti sunt: legenda decernim^{us}. In q^u hic generaliter oim^{es} illo^ru^m mg^{is} vel doctoru^m qui h^{ab} mo^{di} sunt approbata tacita. s. & implicita licet noⁿ expl^{icit} cita. sed de opusculis eoru^m diligens obseruanduz est qd^o ibid^{em} sequit^{ur} q^{uod} cu^m h^{ab} ad catholicos man^{us} aduenerint. beati apl^{ostoli} Pauli snia pcedat. Sia pbate qd^o bonu^m est tenere. Juxta p^{ri}mam diuisionem declarande sunt tres pncipales conclusiones circa approbationem doctrine sancti Thome. deinde alie tres sp^{eci}ales circa doctrinam eius de absoluta necessitate creature. P^{ri}ma igit^{ur} conclusio est. Doctrina sancti Thome in opusculis suis theologice p^{re}nta pmo mo^{do} est p^{er} eccliam approbata & tanq^{uam} utilis & pbabilis diuulgata. & bec pbat^{ur} qz r^{ati}o.

Sec^{un}da conclusio est. P^{re}dicta sancti Thome doctrina noⁿ est sc^{ilicet}do mo^{do} p^{er} eccliam approbata sic. s. q^{uod} oporteat credere q^{uod} ipa in oi^{mn}i sui pte sit vera. & h^{ab} pbat^{ur} qz r^{ati}o.

Tertia conclusio. P^{re}dicta sancti Thome doctrina noⁿ est tertio mo^{do} pdicto p^{er} eccliam approbata. sic. s. q^{uod} oporteat credere q^{uod} ipa in nulla sui parte sit in fide erronea vel heretica. & h^{ab} conclusio pbat^{ur} qz r^{ati}o. Sec^{un}do pncipalit^{er} pbat^{ur} tertia conclusio. qz de illa noⁿ oportet credere doctrina q^{uod} ipa

in nulla sui pte sit in fide erronea vel heretica in qua qdam p^{re}sentent^{ur} multe p^{er}trietates et repugnantie. etiaz in materia ad fides p^{er}tinete. s. multe h^{ab} mo^{di} repugnantie & p^{er}trietates continetur in doctrina sancti Thome. igit^{ur} r^{ati}o. Maior est nota. sed minor pbat^{ur}. & de multis ex^{em}plis breuitatis causa pauca ponent^{ur}.

P^{ri}mu^m exemplum est. qz pmo sententiaru^m di. xj. arti. iij. tenet sanctus Thomas. q^{uod} pater & filius possunt dici duos spiratores sicut spirantes. In p^{ri}ma vo^o pte summe sue. q. xxxvj. arti. vlti. dicit q^{uod} sunt vnus spirator & n^{on} duo. & t^um h^{ab}ec materia multu^m ad fide p^{er}tinet. cu^m in p^{re}sentio Lugdunens^{is} s^{an}cti Gregorio decio celebrato fuerit diffinitu^m q^{uod} spiritus sanctus a p^{re}te & filio noⁿ duab^{us} spirationib^{us} s^{ed} vnica spiratione pcedit. sicut p^{er} in. c. fidei. ex^{em} de sum. tri. & fi. ca. li. vj.

Sec^{un}do exemplum est qz in sc^{ilicet}do sniaz di. j. dicit q^{uod} creatio instrumentalit^{er} cōicare potuit creature. sustinens in hoc opinione mg^{is} li. iij. di. v. i qua^m n^{on} ab alijs doctorib^{us} cōiter non tenet. In p^{ri}ma vo^o pte summe. q. xlv. ar. v. dicit q^{uod} noⁿ. & id^{em} dicit in secundo p^{er} gentiles. c. xxj. & in questione de veritate.

Tertiu^m exemplum pot^{est} poni qz in sc^{ilicet}do sniaz & s^{er}u^{er} in q^uarto tenet q^{uod} ois h^{ab}o p^{er}ter xpm p^{er}cipit in peccato originali. & in p^{ri}mo tenet q^{uod} beata vgo noⁿ fuit concepta in peccato originali. sicut supra dictuz est. & t^um p^{er} aduersa s^{ed} quam agum^{us} asserit secundum exp^{re} esse imo exp^{re}issime s^{ed} fidem. & ideo h^{ab} concedere q^{uod} doctrina sancti Thome in hac pte est in fide erronea.

Quartu^m exemplum qz in tertio sniaz di. vj. q. ij. arti. ij. dicit q^{uod} p^{ri}ma opinio ibi posita a mg^{is} noⁿ est heretica licet sit falsa. s. fili^{us} dei. assumpsit hoies ex h^umana carne & ala rationali p^{er}stitutum. & ille h^{ab}o cepit esse de^{us}. & de^{us} cepit esse h^{ab}o ille. In sc^{ilicet}da vo^o pte summe. q. ij. arti. ij. in fi. dicit q^{uod} est heretica & damnata in concilio.

Quintu^m exemplum est qz in q^uarto sniaz. di. xxxvij. arti. iij. in solutione tertij argumenti dicit q^{uod} papa pot^{est} dispensare in voto p^{er}tinentie. & in. ij. q. lxxxvij. arti. xj. dicit q^{uod} noⁿ. allegas decretalem. Cu^m ad monasteriu^m. extra de sta. mo. vbi i sine illius decretal^{is} dicit q^{uod} abdicatio p^{re}betatis sicut & custodia castitatis adeo est annexa regule monachali vt s^{ed} ea nec summ^{us} pontifex possit indulgere. Sed h^{ab} sc^{ilicet}da opinio vid^{etur} esse erronea in fide. cum sit s^{ed} obseruatiam ecclie q^{uam} in tali voto q^{uod} q^{uod} dispensauit. sic ostendit d^{omi}n^{us} Durandus in. iij.

Sextu^m exemplum generale qd^o sumit^{ur} ex quodam tractatu^m sancti Thome de p^{er}cordia quoru^mda^m dic^{er} c. oru^m suoru^m inter se discordantium. qui incipit. p^{er}transibunt plurimi & multiplex erit scientia vbi multa diuersa aut aduersa que in doctrina sua continentur corrigat & exponit. Et q^{uod} verisimile est q^{uod} t^um non oia h^{ab} mo^{di} sibi occurrerunt. id^{em}

in fine prologi sui supplicat librorū suorū lectoribus ita dicens. Si quis aliquid inuenerit nō concordanter si nō sit manifesta cā dicēdi ex q̄ scdm llylariū accipiēda est itelligētia dictorū. discretiorē ⁊ magis exercitatū p̄sulat. Si vō non fuerit iuentū q̄sio vtrūq; stare possit id illorū eligat qd̄ magis p̄sonū v̄itati iudicauerit. alterꝝ vero nos ipsi reuocarē si talis discordia nob̄ occurreret. Ex quo dicto correlarie sequit̄. q̄ si i doctrina sancti thome aliqua assertio rep̄ret q̄ cēt heretica aut in fide erronea. nō p̄pter h̄ sequeretur q̄ asserēs fuisset hereticus. qz. i. eā p̄tinacit̄ nō asseruisset cū ad reuocationē humiliter se offerat. Sic enī beatus Ciprianus ⁊ beatus Hiero. licz erroneas opiniones vel hereticas scripserint q̄s reuocasse nō legunt̄ vt infra dicet̄. qz. tñ eas p̄tinaciter nō d̄fenderūt nō sunt heretici iudicādi ⁊c̄. Et p̄p̄ h̄ solū q̄ heresim tenuerit v̄bo v̄l sc̄pto n̄ eēt post mortē de heresi accusādus nisi probari posset q̄ talē heresim p̄tinacit̄ tenuisset. Et h̄ p̄z ex dictis sancti thome. in. ij. q. de heresi. ar. ij. in solutione ad tertiuū argumētū vbi allegat Augustinū. xxij. q. ij. dicētē. Si q̄ sniaz suā q̄uis falsam atq; puerfam nulla p̄tinacit̄ animositate d̄fendunt. querūt aut̄ tacita sollicitudine v̄tatē corrigi pati cū inuenerint. nequaq; sūt inē hereticos p̄putandi. Vñ cōcludit q̄ si aliqui doctores dissensisse vident̄ in vel cōtra ea quorū nihil int̄est ad fidē vel etiā in quibusdā ad fidē p̄tinentibus q̄ nodū erāt p̄ ec. liam d̄terminata nō ē v̄tū heresis. postq̄ aut̄ essent d̄terminata autoritate ecclie vniūsalis. si q̄s tali d̄terminationi p̄tinaciter resisteret vel repugnaret. hereticus eēt sentiret̄. Et hec diē sc̄s thomas p̄p̄ dissensionem q̄ fuit inē h̄iero. ⁊ Aug. circa cessationē legaliū. Ex q̄b̄ omib̄ satis p̄z q̄ idē sc̄s thomas q̄ Aug. ⁊ in regula ⁊ in doctrina sequit̄ sic mḡm discipulū. dicere potuit ⁊ debuit cū eodē augustino. errare potero s̄ hereticus nō ero. qz. n̄ oportet credere q̄ doctrina sua in nulla sui pte fuerit heretica vel i fide erronea lz ip̄e nō fuerit hereticus.

Tertio p̄bat eadē cōclusio q̄ si oporteat dicere q̄ h̄moi doctrina in nulla sui pte sit in fide erronea vel heretica. hoc maxime esset qz. ip̄a ē p̄ eccliam approbata. Sed aliq̄ est doctrina multo magis approbata q̄ doctrina sancti thome. que tñ in aliqua sui pte est heretica vel erronea i fide. igit̄ hoc etiā sine vlla temeritate dici poterit de doctrina sancti thome nō obstāte eius approbatione. cōsequētia ē clara ⁊ maior nō. qz. illi fundamento innitit̄ ps aduersa. Sed minor p̄bat per multa exēpla. Et vt a maiorib̄ ad minora p̄cedat̄ p̄mū exēplū ponit̄ de doctrina beati Petri apli quā nulli dubiū ē eē magis approbatam q̄ doctrinā beati Pauli p̄ omib̄ ad fidem p̄tinentib̄ q̄ v̄bo aut facto docuit. p̄stat q̄ h̄moi

doctrina in aliqua sui pte fuit in fide erronea. i. i illa pte in qua Paulus apl̄s eū rep̄hēdit de q̄ rep̄hēsiōe d̄r̄ ad Gal. ij. cap. Cū aut̄ venisset cephas antiochia in faciē ei restitit qz rep̄hēsiō illis erat. Et cām rep̄hēsiōis ip̄i ⁊ aliorū p̄ ei⁹ doctrinā errantiū subdit. qz certe nō recte ambulabat ad v̄tatē euāgelij. Et sic patet q̄ errabat cōtra v̄tatē euāgelij. qz ei⁹ doctrina erat in h̄ in fide erronea. Vñ etiā p̄z q̄ in errore fidei. minor rep̄hēdere pōt̄ q̄t̄libet maiorē. cū paulus sic rep̄hēderit petrū principē apostolorū. ⁊ ideo nō debet mirū nec temerariū iudicari si minores doctores rep̄hēderēt sc̄m thomā vbi oñderūt euz errasse in materia fidei.

Secūdu exēplū ē de doctrina sancti Cipriani q̄ inē doctores approbatos p̄mus notat̄ i decreto Helasij pape. xv. di. c. sc̄a rhomana. ⁊ tñ ei⁹ doctrina in aliq̄bus fuit erronea. Vñ de baptismo puulorū eundē rep̄hēdit Aug. de p̄s. dist. iij. ca. q̄sio. ⁊ merito erat rep̄hēdend⁹ licz eēt sanct⁹ martyr ⁊ in signis sic̄ ponit̄. xxxij. di. ca. porro. Rep̄hēsiōis aut̄ erat qz. s. baptisma hereticorū lauacrū diaboli appellabat. Vñ Aug. lib. ij. cōtra quēdā donatistā de scripturā Cipriani d̄c̄ sic d̄r̄ i eis diuinā scripturā. autoutat̄ p̄gruit cū laude ei⁹ accipio. qz aut̄ nō cōgruit euz pace eius respuo. et infra. Viri hui⁹ laudē assec̄ n̄ valeo. ei⁹ multis lris mea scripta nō cōparo. ei⁹ in genium diligo. ei⁹ laudē delector. ei⁹ charitatez miror. ei⁹ martyriū veneror. hoc q̄ aliter sapit nō accipio. qz ecclia nō accipit p̄ qua sanguinem fudit.

Tertiu exēplū ē de doctrina beati Hiero. q̄ in p̄ dicto decreto Helasij iter approbatos doctores numerat̄ Cui⁹ eloquiū vt Aug. de eo ait̄ s̄ Julianū. ab ouēte i occidētē istar solis refulget. ac etiā int̄m d̄fert ecclia vt sacre scripture testimonij p̄ ceteris int̄p̄tib̄ ex ei⁹ translatione suscipiat. ⁊ tñ p̄stat q̄ ei⁹ doctrina in aliq̄ sui pte concedit̄ fuisse erronea etiā in his q̄ ad fidē ⁊ doctrinā aplicā p̄tinere noscunt̄. Vñ sic̄ habet̄ i decretis. xx. di. circa doctrinā beati Pauli apli d̄c̄tis. oportet ep̄m eē vni⁹ vxoris virū ⁊ nō pluriū. Hiero. ⁊ Aug. s̄rias snias ptulerūt. h̄inc ē q̄ glosa i p̄dicta di. c. j. di. qd̄ male sentit̄ h̄ie ronym⁹. Aug. eū corrigit in pximo. Isti etiāz sci sic̄ p̄z in eoz epl̄is vt recitat̄ glosa ad Gal. ij. ca. de rep̄hēsiōe qz Paulus diē Petrū apl̄m eē rep̄hēsiōis. s̄riū sentiebāt vt supra tactū est. et ideo alter eorū circa v̄tatē euāgelij erroneā opinionē tenebat. De Aug. etiā ⁊ alijs plib̄ approbatis doctorib̄ sic̄ posset ostēdi.

Quartū exēplū ē de doctrina seu cōpilatione magistrī sniaz q̄ in studijs generalib̄ ⁊ q̄nq; ex m̄ dato aplico publice tanq̄ approbata ⁊ autēntica legit̄ ⁊ tñ in ea aliqua cōtinent̄ i fide erronea sic̄ ē illa opinio quā tenet̄ in. ij. di. xxij. q̄ ch̄z̄ in

triduo sine mortis fuit hō . ⁊ quedam alie i quibus cōiter reprobat. Hoc tñ non obstante vidē q̄ eius doctrina sit magis autētica q̄ doctrina sancti Thome.

Quintū exemplū ē de doctrina seu cōpilatōe decreti Gratiani q̄ a doctoribus decretorū tāq̄ ap probata ⁊ autentica legif. ⁊ a q̄ ⁊ non a lectura decretalium doctores decretorū ⁊ nō doctores decretalium noiant. ⁊ tñ illa doctrina in aliq̄ sui pte ē erronea in fide. sicut ptz. xxiiij. q. iij. c. s̄ obij citur. vbi narrat Gratian⁹ q̄ t̄p̄ regis Achab fuerūt missi duo q̄nāgenarij ad Helia q̄ dixerūt ei. hō dei rex isrl̄ vocat te. qd̄ est heresis explicata. qz̄ tria vitas ē explicite approbata. qz̄ h̄ accidit t̄p̄e Ochozie mortuo rege achab. sic̄ exp̄ss̄e s̄c̄ptura repit. iij. Re. c. j. Un̄ si Gratianus p̄tinacit̄ ei adhesionem fuisset manifest⁹ heretic⁹. s̄ nō fuit heretic⁹ qz̄ nō p̄tinacit̄: s̄ inaduertēter illud dixit. Un̄ sup̄ illo passu dicit glosa: q̄ ipse p̄fundit historiā. nō em̄ achab misit illos quic̄q̄ genarios: s̄ rex ochozias. nec etiā illud contigit t̄p̄e achab s̄ h̄ ochozia. In p̄lib⁹ etiā alijs glosa reprobat Gratianū. sic̄ ptz. xj. q. iij. c. euidenter itaq̄. ⁊. xij. q. j. c. j. ⁊ alijs q̄ pluribus locis. Et dicit aliq̄ p̄pter h̄ q̄ multis licz̄ negare glosas decretorū ⁊ decretalium cū glosa apte negant textū. Et consil̄ dicit aliq̄ de glosis ordinarijs biblie. q̄ tñ vidēf̄ esse maioris autoritatis q̄ doctrina sancti Thome cum allegant̄ autoritatiue Sextū exemplū pōt̄ poni de q̄busdā doctorib⁹ q̄ nō sunt sancti canonizati. sic̄ venerabilis An̄selm⁹ Helm⁹ Lantuarieñ. ep̄s. Hugo desan. victore. ⁊ q̄dam alij quorū dicta vel sc̄pta in aliq̄bus reperit̄ erronea. ⁊ tñ eorū doctrina nō min⁹ vidē esse autētica q̄ doctrina sancti Thome. cū ip̄i cōit̄ in actibus scholasticis scientificis allegant̄ autoritatiue. nec solēt negari: s̄ eorū dicta reuerenter glorari ⁊ exponi. qd̄ tñ scholastici nōdū consueverūt facere de dictis sancti Thome. ⁊ ideo p̄sumptuosū vidē ei⁹ doctrinā sup̄ illos ⁊ alios doctores sic̄ extollere q̄ nō liceat credere aut asserere ip̄m in fide errasse: sic̄ ⁊ alij errauerūt. Nec obstat eius canonizatio quam aliq̄ p̄ maḡ colore p̄tendunt.

Ex q̄bus oib⁹ vidē q̄ dicere sanctū Thomaz in aliq̄ pte doctrine sue errasse in fide. nec obuiat seu derogat canonizationi sue nec approbationi doctrine sue theologice. sic̄ h̄ idem dicere de alijs s̄ctis ⁊ p̄cipuis doctorib⁹ nō derogat canonizationi nec approbationi eorū. Nā eccl̄ia sic̄ canonizando aliquē sc̄m̄ nō p̄ h̄ approbat oīa ei⁹ sc̄ta ita approbādo ei⁹ doctrinā nō p̄ h̄ approbat oīa ei⁹ dicta vel sc̄pta. s̄ solū i la q̄ p̄ actorē ip̄m non sūt retractata nec p̄ aliū rōnabilē sunt correctā. aut merito tanq̄ veritatij̄ria corrigēda iuxta superiorū allegatā apl̄i s̄niaz. Oīa p̄bate qd̄ bonū ē tenete. Sic̄ igit̄ p̄ eccl̄iam approbat̄ aliq̄ doctri

na. nō tñ quo ad oīa s̄ q̄ ad illa q̄ sunt vitati consona. sicut ptz de doctrina Origenis de qua dicit Gelasi⁹ papa. xv. di. c. sc̄a romana. qd̄ Origenis nōnulla opuscula q̄ vir beatissim⁹ Hieronymus nō repudiat legēda suscipim⁹. reliq̄ aut̄ cūz autore suo dicim⁹ eē reuēda. Ex oib⁹ igitur p̄dictis clare ptz tertia conclusio p̄ncipalis rē.

Quarta conclusio ē. Doctrina sci Thome. li. ij. sum. s̄c̄e s̄ gētiles. c. xix. de reꝝ creatarū necessitate absoluta ē de v̄tute s̄mōis falsa ⁊ mltū im p̄p̄a Et h̄ conclusio ptz qz̄ illd̄ cap̄m̄ intitulat̄ q̄lit̄ in reb⁹ creatis esse pōt̄ necessitas absoluta. ⁊ ē p̄ncipal̄ conclusio cap̄i q̄ sunt q̄dā in reb⁹ creatis q̄ simpliciter et absolute necesse ē eē. ⁊ aliq̄ q̄ sunt p̄tingentie esse. Sed q̄ ista locutio sit de v̄tute s̄mōis falsa ⁊ multū im p̄p̄a. hoc p̄bat̄ rē.

Quinta conclusio. P̄dicta sancti Thome doctrina s̄m̄ q̄sdā ē in fide erronea seu in aliq̄ sui parte de h̄mōi errore suspecta. Et in hac conclusioe nō assertiue s̄ solū recitatiue loq̄mur. Dicunt enim aliq̄ q̄ ista doctrina multos errores p̄tinet.

Prim⁹ ē qz̄ ponit̄ aliq̄d a deo eē necesse eē. qd̄ vidē s̄ sac̄ra scripturā ⁊ intentioz̄ sc̄toꝝ. qz̄ necesse ē est p̄p̄m nomen dei. ⁊ vidē eē intentio sacre sc̄pture Exod. iij. c. vbi Moysi interrogati domino. Si dixerit mihi qd̄ est nomen ei⁹. qd̄ dicā eis: Dixit dñs ad Moysen. Ego sum qui sum. sic̄ dices filijs isrl̄. q̄ est misit me ad vos. Super quo verbo dicit glosa rē.

Secūdo error: vt isti dicunt est in p̄ncipali fundamento p̄dicte positionis quod est istud. Sūt in q̄t quedaz̄ in rebus creatis que simpliciter ⁊ absolute necesse est esse. Illas em̄ res simpliciter ⁊ absolute necesse est esse in quib⁹ non est potestas ad non esse. Quedam aut̄ res sic̄ sunt a deo in eē p̄ducte vt in eis naturaliter sit potentia ad nō esse. Quod q̄dem cōtingit ex hoc qz̄ materia i eis est in potentia ad aliā formā. Ille igit̄ res in q̄bus v̄tū est materia. vel si ē nō ē potētia ad aliā formā. nō h̄nt potētia ad nō eē. eas igit̄ simpliciter ⁊ absolute necesse est eē. Hoc autem iterū circa mediū capituli magis explicat dices. qz̄ materia s̄m̄ qd̄ est in ei⁹ potētia ē ex ordine materie. necessario res aliq̄e corruptibiles existunt. sicut aīal qd̄ ex p̄trarijs compositum est. qz̄ eius materia s̄rioꝝ est susceptiua. forma autē s̄m̄ id qd̄ est actus est ⁊ p̄ e. m̄ res existūt actu. Un̄ ea ip̄a puenit necessitas ad esse in q̄busdam. qd̄ contingit quia res ille sunt forme non in materia ⁊ sic non est in eis potentia ad non esse sicut est de substantijs sepatis. vel qz̄ forme rerū sua perfectione adequant totā potētia materie. vt sic̄ nō remaneat potentia ad illā formā nec p̄ consequens ad nō esse. sicut est in corporib⁹ celestib⁹.

Hoc est igit̄ p̄ncipale fundamentū positionis sancti Thome quod vidē multipliciter erroneū. p̄mo qz̄ rē.

Tertius principalis error predicte positiois esse videtur quod dicitur quod per hunc dicitur deum potuisse res per voluntatem non per necessitatem non tollit quod voluerit aliquas res esse quod de necessitate sunt et aliquid quod sunt contingit ad hoc quod sit in rebus diversitas ordinata. Nihil igitur prohibet res quodam diuina voluntate productas necessarias esse. Et contra hoc declarando videtur esse necesse simpliciter non repugnat ad rationem esse creati. Nihil enim hoc aliquid necesse esse quod in sue necessitatis causam hoc sicut conclusiones demonstrationum. Nihil igitur prohibet quodam res sic esse productas a deo ut in eas esse sic necesse simpliciter. et iterum postea ibidem aliam rationem concludit sic igitur aliquid creatura de necessitate hoc esse. Ex quibus clare patet quod non solum concedit quodam res diuina voluntate productas necessarias esse vel eas necesse esse sed etiam concludit quod quodam de necessitate sunt et quod eas esse necesse simpliciter et de necessitate habent esse. non hoc repugnat libertati diuine voluntatis quod arguitur sic quod ista consequentia est bona deo vult creaturam esse quod creatura est et contra et per hunc si antecedens libere et voluntarie verificatur de aliquid creatura hunc consequenter verificatur de eadem quod si deus libere et contingenter vult quolibet creaturam esse sequitur quod quolibet creatura est contingenter et nulla est de necessitate vni etiam ex opposito sumitur oppositum quia etc.

Quartus error huius doctrine esse dicitur in quadam ratione quod ibidem sequitur dicitur quod quanto aliquid magis distat ab eo quod per se ipsum est ens scilicet a deo tantum magis propinquum est ad non esse. Quamto igitur aliquid est propinquius deo tantum magis recedit a non esse quod autem ista sunt propinqua sunt ad non esse per hoc quod hunc potentiam ad non esse illa igitur quod sunt deo propinquissima et per hoc a non esse remotissima talia esse oportet ad hoc quod sit ordinatio rerum completur ut in eis non sit potentia ad non esse talia autem sunt necessaria absolute si igitur aliquid creatura de necessitate hoc esse. hoc autem ratio deficit multis. Primo in hoc quod supponit quod entia deo propinquissima sic angelus tantum magis recedunt a non esse hoc enim prope loquendo non est verum quod prope nihil distat vel recedit a non esse etc.

Quintus error predicte positiois est in ipsius declaratione in qua dicitur. Sciendum est itaque quod si res creaturarum vniuersitas consideret putantur a primo principio inueniuntur dependere ex voluntate non ex necessitate principij nisi necessitate suppositiois ut dictum est. Si vero considerentur ad principia prima inueniuntur necessitate habere absolutam. Nihil enim prohibet aliquid principia non ex necessitate produci quod in positum de necessitate sequitur talis effectus sic mors aialis homini necessitate absolutam hoc propter hoc quod ex huiusmodi est compositum quod quis ipsum ex huiusmodi componi non fuisset necessarium absolute. Si autem quod tales rerum nature a deo producerent voluntarium fuit quod autem eis sic statutis aliquid producat vel existat absolutam necessitate hoc. Ex quo patet quod huius positio est locutio impropria et petit principium quod assumit quod

hoc probare. Nam per exemplum positum patet quod vocat necessitatem absolutam illam quod non est ex huiusmodi vel suppositioe sic mors huiusmodi aialis non ex suppositioe vel huiusmodi scilicet quod aialis non sit ex huiusmodi compositum non hoc necessitate et ideo non hoc necessitate nisi huiusmodi conditionalem etc. Sextus error doctrine predicte assignari potest in quodam dicto quod sequitur ibidem ubi ait. Manifestum est quod omnia quod huiusmodi hunc vel ex huiusmodi sunt corruptibilia sunt quod autem homini non sunt sempiterna sunt nisi per corruptionem sic forme quod non subsistunt esse eorum est per hoc quod insit materie. Ex hoc enim sequitur quod gratia in anima vel in angelo cum non habeat huiusmodi nec ex huiusmodi existat nec sit forma quod insit materie est sempiterna et idem videtur sequi de luce vel lumine si esse sine materia sic accidentia sacri altaris sunt sine subiecto. hoc etiam facit uel articulo pius huiusmodi denotato allegato superius in quod dicitur quod non hoc materia est eternum. Et breuiter huiusmodi alia multa erronea falsa et in parte dicta videtur multis in predicta doctrina contineri quod tamen ex ratione praesentis.

Dicitur etiam quod in terminis philosophie et naturalibus principijs in eodem libro c. xxv. errauit manifeste ubi declarando dicitur de omnipotens dicitur quod non posse in se alia dicitur quod deo non potest facere vniuersum et idem esse et non esse quod est contradictoria scilicet et postea videtur quod dicitur in huiusmodi et proutue oppositis includit sequitur enim quod si est album et nigrum quod sit album et non album et si est videtur et ceterum quod sit videtur et non videtur unde eiusdem rationis quod deo non potest facere opposita scilicet esse eadem secundum idem. Ex quo patet quod ponit quod deo non magis potest facere duo huiusmodi scilicet inesse eadem secundum idem quod duo contradictoria. hoc autem est erroneum quod de facto corpus christi secundum se totum in sacro altaris in diuisis altaris sunt motus huiusmodi sursum scilicet et deorsum scilicet pari ratione posset facere deo idem corpus secundum se totum esse album et nigrum. Dicitur etiam quod in pluribus locis doctrine sue ipse errauit per hoc quod principia philosophie seu potius quodam philosophorum verba ad conclusiones theologie nimis applicauit. Non enim loquitur taliter dicitur theologi quod loquuntur philosophi sic docet Augustinus x. li. de ciui. dei. c. xxij. di. Liberis vobis loquitur philosophi nec in rebus ad intelligendum difficillimis offensionem religiosorum auribus prime scilicet. Nobis autem ad certam regulam loquitur philosophus est ne verborum licentia etiam de rebus quod huius significat impiam signat opinionem etc.

Conclusio. Huius tractatus vniuersa et aduerso errorum sine statuum. Illi laus honore atque gratia actio quod nobis causa sua tractatibus non defuit quod doctore asserta hic veritate sentimus quod instruente philosophorum quod precipiente defendimus et per quem postremo fratrum charitate promoti ad omnes deuenire et nobiscum sentire vehementer affectam. Quod si veritati huic iudicio nostro clarissime nec sic credidit aut alio fauore ut ipsi conantur aliove sine quod postulet dignitas criminemur. testamur te christe testamur et illam cui testimonium prohibes esse totam pulchram et in ea maculam non esse omnes ad extremum tui atque ipsius amatores in testimonium euocamus. non struere debitu sufficientem et ut putamus superbia dante expleuisse. Deo gratias.